

עלוך לשבת
בהעלותך

שיחות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

במ"ד

[שיעור בשפת אמת תרס"א
נמסר: בשנת תשס"ו]

החיבור אל אור הנשמה'

"נסמך פרשת המנורה למ"ש בפרשה הקודמת ובבוא משה כו' מדבר אליו. מבאר רש"י במקום וישמע את הקול מדבר אליו – 'קול שדיבר בסיני כשהגיע לפתח היה נפסק'. ויש להבין דבר פלא זה, הלא להבדיל ובדרך מליצה, כל אחד שעובר ביום שישי ברחוב יכול לשמוע 'קולות וברקים' מתוך הבתים... קולות שעוברים גם קירות מאוד עבים... וכולם מתחילים להלך רכיל ולדבר מה קרה לפלוני ואיך אצל אלמוני, וכאן דיבר הקב"ה עם משה רבינו ע"ה באוהל כשאהרן ליזו, ולא היה זה קול נמוך שאינו נשמע אלא קול חזק כפי שהיה במעמד הר סיני ובכל זאת לא שמע אהרן וק"ו שכל העומד מחוץ לאוהל לא שמע כלום מחמת שהיה הקול נפסק? וכמו כן יש להבין מהי סמיכות הפרשיות זו לזו, בהעלותך את הנרות, מהי פעולה זו של הנרות?

השפ"א בא לכאר עפ"י דרכו בקודש. ואנו נקדים מספר הקדמות כדי להבין היטב את דבריו. כל דבר שקיים בעולם מתפקיד האדם להביט בפנימיות הדבר ולא בחיצוניותו. וכשאנו אומרים פנימיות הכוונה לנשמה. לכל חפץ בעולם יש חיות פנימית כדכתיב 'ואתה מחיה את כולם', ועל ידי שאנו מגלים את אותה החיות אנו מגיעים על ידי כך לחיות כל הזמן בקשר עם הבורא כל עולמים. מבאר השפ"א דבר נוסף, כשאנו מגלים כביכול את הנשמה של כל דבר, עדיין לא הגענו לתכלית ההשגה, כלומר – שאני רואה אדם ואני יודע שיש בו חיות שמחיה אותו, אני רק משיג את הכלי שבו שוכנת החיות הזו, כי כשאני רואה את האדם הזה חי ופועל, אני משיג שהוא עושה זאת רק על ידי הנשמה שמניעה אותו... אך אי אפשר לומר שאני רואה את החיות עצמה! משום שהחיות עצמה מגיעה מהקב"ה שהוא אין סוף, ואותו אין אנו יכולים להשיג, א"כ הנשמה היא בחינה של אינו מושג. והדבר שכן מושג הוא רק על ידי הכלי. הרה"ק בעל התניא ז"ע משתמש במושג שונה להגדיר את שני הבחינות הרוחניות הללו. לאחד הוא קורא 'ממלא כל עלמין', והשני 'מסובב כל עלמין'. ובפרי הארץ ז"ע מכנה אותם, קוב"ה ושכינתיה. וכמו כן אור פנימי ואור מקיף, הכל הם שמות וכינויים שתחתם מסתתרת אותה הגדרה של מושג שאותו מחיה האינו מושג. בשפת אמת של פרשתנו נוכל לראות זאת בצורה של ששת ימי המעשה ושבת קודש, או משה רבינו ואהרן הכהן, וכפי שנראה אי"ה בהמשך.

ידוע ש'מעט מן האור זוחה הרבה מן החושך', וא"כ יש להבין מדוע לא תגבר הנשמה על הגוף על ידי שתאיר לו מעט מן האור, ומדוע צריך גם את הקשר של האדם לתורה? אך זהו היסוד שמבאר לנו השפת אמת ז"ע, מכיון שאדם צריך תמיד לקבל תוספת למושג מהאינו מושג, והתורה הק' יש בה שתי כוחות, א. שנותנת לאדם עוז – היינו

כוחות אדירים, ב. תושיה – היינו כלים להתמודד מול הניסיונות ועוד יותר מכן עוזרת לו להפוך את היצה"ר לטוב. ולעניינינו בהר סיני הגיעו בני ישראל להתפשטות הגשמיות וממילא הם השיגו את התורה בבחינה של סובב כל עלמין היינו – בלי הלבוש של התורה כפי שהיא מתגלה לנו. כשהקב"ה דיבר עם משה רבינו התורה מעידה עליו, 'לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא', הדיבור היה מופשט בדרגה של סובב כל עלמין, שהוא דרגה כל כך גבוהה שהוא סובב את העולם ולא יכול להצטמצם לתוך כלי מחמת זכותו. אלא הוא מקיף וסובב את הכלי... וזה הטעם שלא שמעו את הקול מבחוץ, אין הכוונה שבאמת לא שמעו אלא לא השיגו את הדיבורים הללו, וכמשל לאדם שיזרוש בפלפול בכיתה א' ואף ילד לא יבין את דבריו, כמו כן רק משה רבנו שהיה בדרגה כל כך מופשטת יכול היה להבין אולם אהרן הכהן ובודאי כל ישראל לא השיגו משום שהכלי שלהם היה עב מדי מכדי להשיג את האור הזה.

'כי ב' אלו הם בחינות תורה אור ונר מצוה, כי משה רבנו ע"ה הוא בחינת תורה אור. אבל התחתונים צריכים להכין נר וכלי לקבל האור תורה והוא בחינת תיקון הגוף ברמ"ח איברים. דהנה כתיב נר מצוה וכתוב נר ה' נשמת אדם כי הגוף הוא כלי אל הנשמה והנשמה מאיר אל הגוף.

שכן הוא ציור האדם שאין יכולים להשיג עצם הנשמה רק בכוחות המתפשטים מן הנשמה ברמ"ח אברים, וכשאדם מקשר ומשעבד הגוף אל הנשמה מקבל אור ממנה וזה נר מצוה'.

השפ"א מזכיר את המילים 'תיקון הגוף', ובשבועות מדבר גם על נושא זה ומבאר שם, שתיקון הגוף אינו מה שהאדם משתנה על ידי שעובד על המידות שלו, אלא מה שהאדם לומד להכיר שאינו יכול בלא עזרת השי"ת וממילא הוא מפנה מקום כביכול שהבורא יתגלה בו. משום שכל זמן שהוא חושב שיכול לבד וזו הישות שלו שמתגברת על המידות א"כ אין לקב"ה מה לתקן אותו, אך כשהוא לא מסתדר לא בגשמיות ולא ברוחניות, הוא מכין מקום שהקב"ה ישפיע עליו הצלחות וממילא על ידי שהוא מכיר בכך הוא מגיע לתיקון הגוף שהוא הקשר הזה עם ה'.

בתורת המעשה: המפגש הראשון שלנו עם אור הנשמה הוא ע"י הכלי שלה ובמשל היינו האדם העומד מולנו. אך עדיין אין זה החיבור של האדם לנשמה. אמנם אם אדם עובר כאבים מאדם אחר, ואז הוא מתחיל לעבוד במח לא לשנוא אותו אלא להכיר שיש כאן חיות פנימית שיוודת בצורה הזו בכדי שהאדם יכין את עצמו להיות כלי לקבל את האור הזה, ובמקום להתרגז ולהשיב לשני הוא שותק ומוחל ומבקש רחמים מה' שיתן לו את הכוחות להחזיק מעמד כי אין לו כוחות משל עצמו... או אז הוא נהיה כלי והמקום ב"ה משפיע עליו דרך המקרה הנ"ל את החיבור לאור הנשמה. (אמנם אין האדם צריך לתת לשני לרמוס אותו, או בדוגמא שונה אם ישנו ויכוח על ממון בודאי האדם צריך ליישב את ההדורים בדרכים המקובלות, כגון לקרוא לשני לבית הדין וכדו'... אך אנו מדברים ברמת העבודה העצמית הפנימית של האדם בה הוא נדרש לקחת את חברו לבית הדין אך ורק טכנית כדרישת התורה כדי שיוכלו האנשים לחיות כראוי על פני האדמה ולא יהיו בבחינת איש הישר בעיניו יעשה. אך כשלוקח אדם את חברו לבית דין, יש לו עבודה פנימית גדולה פי כמה – והיא, לא לשנוא אותו ולא לרכל עליו, אלא אם חכם הוא יראה שבעבודה שהוא עושה הוא מכין את עצמו להיות כלי ראוי לקבל השפעה ישירות מאת השי"ת אל חיבור אור הנשמה).

'אכן באמת כל הנשמה היא נר אלקים שהיא כלי שיחול עליה אלוקותו יתברך שמו וב' תיקונים הללו הם בימי המעשה והשבת. דאיתא בגמ' ברכי נפשי את ה', שהנשמה דומה להקב"ה מה הקב"ה זן את העולם כך הנשמה זנה את הגוף. וכמו שהקב"ה משגיח ומחיה כל העולם תמיד כן צריכה הנשמה להשגיח ולהנהיג את הגוף'...

מבאר השפ"א ז"ע, בראש ובראשונה תפקיד האדם להכיר שיש לו נשמה חלק אלוך ממעל, אך אותה אין לו דרך להכיר רק דרך הכלי הגשמי שהוא החפצים או האנשים או המצבים שאדם עובר ורואה בעיניו הגשמיות ומשיג שיש בהם פנימיות. ובשלב השני יכול האדם להמשיך ולעלות דרגה אחר דרגה להפשיט עוד ועוד מצבים עד שיהיה זבק כל הזמן בבורא.

'ועל ידי מעשה המצות וכל המלאכות בימי המעשה שהם כוחות מורכבים מנפש וגוף בזה מתדבק הגוף אל הנשמה'... מצב זה של עבודת הדביקות התמידית מביא את האדם למצב שדורשים מנשמתו שתהיה משגיחה תמיד על הגוף וממילא האדם מזכך את גופו בכל מצב שכזה עד שנהיים הגוף והנשמה אחד.

'אכן בשבת קודש כמו שהכתיב הקב"ה לעצמו מנוחה, כן נפשות בני ישראל יש להם מנוחה ולכן המלאכות אסורות, כי אז הנשמה בעצמה מקבלת אור אלוקות!'

מבאר השפ"א זי"ע, שבשבת קודש אסור לעשות מלאכות שעושים בששת ימי המעשה, משום שהשבת היא מנוחה כדי שהנשמה תקבל אור אלוקי. השבת היא הסובב כל עלמין של שאר ימות השבוע, ועל כן מצד אחד אין לעשות שום מלאכה כי בשעה זו של השבת האדם מקבל אור ממקום שאינו מושג, ולכן נקראת נשמה זו של שבת 'נשמה יצירה', על שם מה שהוא יותר לאדם, שאינו מושג לו. וכח זה משפיע עליו כוחות לשבוע הבא שיוכל לנהוג בחכמה לראות רק פנימיות. מצד שני כמה שאדם עבד בממלא כל עלמין שלו במשך השבוע לראות ולגלות את חיות השי"ת, כך הוא יקבל בשבת הבאה הארה גדולה יותר לפי ערך עבודתו.

עוד מוסיף השפ"א לבאר, כי בקבלת התורה עם ישראל היה מוכן בבחינת אלקים אתם ובני עליון... אולם לאחר החטא ירדו ממדרגתם למדרגת תיקון הגוף שנעשה בששת ימי המעשה בעובדין דחול על ידי נר מצוה. וכמו שמוכר במדרש, 'שאין יכולים לראות רק מתוך השחור שבעין'. היינו רק ע"י הכאבים שאדם עובר יכול לראות ולגלות שהקב"ה מנהיג אותנו, אך ללא זה הוא כלל לא יחפש לגלות את ה'. ולכן בששת ימי המעשה כתיב 'ויהי ערב ויהי בקר', שתחילה קדם המצב של ערב כדי לרמז שלא יכול האור להתגלות אלא רק מתוך החושך. משא"כ בשבת קודש לא כתיב ויהי ערב, כי הוא בחינת אספקלריא המאירה.

כמו כן משה רבינו ע"ה היה בחינת אספקלריא המאירה ולכן מובן מדוע רק הוא שמע את דברי ה' כי הוא הגיע לבחינה של מסובב כל עלמין, ואהרן היה בבחינת ממלא כל עלמין וכן כל ישראל. וזהו הקשר בין שתי הפרשות, ללמדנו כי החיבור אל אור הנשמה מגיע ע"י נר מצוה כפי השתדלות האדם כך מאירה נשמתו ביתר שאת, וזהו בהעלותך את הנרות, כל אדם שיאיר את נשמתו ע"י שיחפש תמיד לגלות את חיות ה', אזי יאיר שבעת הנרות, ויגיע לבחינת משה רבנו, שעלה מדרגה לדרגה עד שזכה להיות בכל ביתי נאמן הוא.

במ"ד

[שיעור בפרה"א פר' בהעלותך כללא דמילתא 3

א ו ת י ו ת – מחכימות

'והאספסוף אשר בקרבנו התאוו תאוה, בוכה למשפחותיו ופירש"י ז"ל על העריות. והענין משה שהקשה לדבר למה הרעות וכו' ואם ככה את עושה לי וכו' ואל אראה ברעתי ודבריו שש מאות אלף רגלי וכו' ואתה אמרת וכו'".

יש להבין לכאורה כיצד יתכן שמושה רבינו שהיה מנהיגם של כלל ישראל והורה להם את הדרך לקרבת ה', זונח כביכול את תפקידו ומדבר קשות לפני ה', ומה טמון באותם דיבורים קשים? מבאר הפרי הארץ זי"ע שכאן מונח יסוד גדול בכל מהלך הענינים. והפרה"א כדרכו בונה זאת שלב אחר שלב כדלהלן:

"הענין הוא על דרך ארז"ל באבות בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. הנה ידוע ששים רבוא נשמות ישראל וכמו כן אותיות התורה כידוע שאורייתא וקב"ה וישראל כולא חד, וישראל הן הן גופי התורה".

בהקדמה לדברי הפרה"א יש להבין קודם מה נתחדש בקבלת התורה שלא היה קודם לכן. הלא התורה נכתבה אלפיים שנה לפני בריאת העולם, וישיבות רבות היו לפני מתן תורה, כישיבת שם ועבר ויצחק אבינו ע"ה ואברהם אבינו ע"ה כמובא? אך יש לומר כי לפני מתן תורה היו חוקי ומשפטי התורה הק' כפי שהם. אך בנתינת התורה התחדש משהו שלא היה. שם נתקיים מאמר 'אנכי' אנא נפשית כתבית יהבית. נותן התורה התלבש בתוך אותיות התורה הק' ומאז כל מי שלומד את התורה הוא מתקשר ומתחבר עם נותן התורה. זאת אומרת שהתורה בהר סיני נהייתה הדבר המקשר בין ישראל ובין אביהם שבשמים, התורה נותנת לאדם את הכח להיות אחד עם הרבש"ע ללא שום פירוד בכל דרכיו של האדם... וזה הביאור במה שאנו אומרים בכל יום 'אני מאמין באמונה שלימה שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא ית"ש', ובעצם מדוע זה משנה שלא תהא תורה אחרת ומה יקרה אם יהיה תורה אחרת? רק מכיון שכעת לאחר מתן תורה הקב"ה מתגלה אלינו דרך התורה הק', אין זה כבר מקבץ של חוקים שהיום מחליטים כך ומחר אחרץ כדרך 'דעת' בני אדם להבדיל, אלא זו התגלות מיוחדת ששם הקב"ה כאותיות התורה, ורק לעינינו נראים הדברים כחוקים פשוטים כדי לשבר את אוזנו ודעתנו אך אמנם אנו מאמינים שזאת התורה לא תהא מוחלפת כיון שיש לנו שם עומק של התקשרות עם הבורא ואת זה אי אפשר לשנות.

בשם החידושי הרי"ם אומרים באותו ענין כי נתינת התורה היא כידוע נישואין של השכינה הק' עם כלל ישראל, אך כאן טמון דבר נוסף, כי גירושין עם התורה אי אפשר לעשות, שכן ידוע הכלל שאם 'משלחה והיא חוזרת' איננה מגורשת. כמו כן להבדיל התורה הק' היא בבחינת משלחה והיא חוזרת. אם יהודי רוצה חס ושלום להיפרד מן התורה הוא לא יכול לעולם מכיון שהיא תמיד חוזרת שכן היא חלק בלתי נפרד ממנו. וזה מה שכותב הפרי הארץ שישראל הן הן גופי התורה. בני ישראל הינם חלק מגוף התורה בעצמה, כידוע שיש ששים רבוא אותיות בתורה כנגד ששים רבוא נשמות ישראל. בראשי"ת – יש ששים רבוא אותיות בתורה...

"וידוע באורייתא ברא קב"ה עלמא שהן אותיות ואין לך דבר בעולם בלתי אותיות המחיה אותו שהם מאמרו של הקב"ה ואם האותיות הם בעולם ואינם ניכרים הנה האדם המדבר קודם שמדבר דבר מה הרי הדיבור והאותיות הם בכח ואינם ניכרים".

התורה היא מורכבת מאותיות שבהן נברא העולם. בשם הבעש"ט הק' מבארים את הפסוק, 'לעולם ה' דברך נצב בשמים'. כשאמר הקב"ה 'יהי רקיע' – אותיות אלו מחזיקים את השמים מאז ועד היום הזה. ואם אותיות אלו יסתלקו לא יהיה יותר רקיע. כמו כן 'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו' מילים אלו מחזיקות את האדם, כמבואר בזוהר הק' באריכות. ועיקר הענין הוא האמונה שאנו מאמינים שע"י האותיות יש כח רוחני מיוחד המחיה כל דבר. ישנו עוד הביאור נפלא מבעל ההפלאה על ענין היות האותיות. כתוב באדם הראשון, 'ויפקחו עיני שניהם וידעו כי עירומים הם'. מקשה בעל ההפלאה מדוע לא כתוב 'זיראו' כי עירומים הם ומה שייך כאן לשון וידעו? ומבאר פירוש עצום, כי לפני חטא אדם הראשון לא היה צריך כלל לכל המְשָׁלִים, וכשהביא הקב"ה לאדם הראשון את אשתו, ראה בה רק את האותיות הק' המחיות אותה כגון שם אדני וכדומה, וכן בכל דבר היו היים רוחניים בשלימות, אמנם לאחר החטא כתוב דייקא 'וידעו' כי עירומים הם ולא כתיב ויראו, משום שעד עתה כלל לא ראו זאת כיון שהיו ברמה רוחנית אחרת לגמרי בה רואים את הדברים ברובד שונה נעלה ורוחני יותר.

ממשיך הפרי הארץ ומסביר כי אם אדם לא מבין משמעות הדבר שאנו אומרים כאן והאותיות הם בשבילו בעולם, זאת אומרת שהבעיה היא בו שהוא כל כך מוגושם שלא מבין שהאותיות פועלות היות. וא"כ מה יעשה האדם כדי לחדש דבר זה בקרבנו.

נביא עוד דוגמא ליסוד שרוצה הפרי הארץ להעביר לנו. ומשל למהנדס שבא בהפסקת הצהרים לפועלים ומראה להם את התכנית הכתובה על הניר, ומראה להם: כאן שורה בלוקים, כאן הגורת בטון וכן הלאה... אך כשהולך צוחקים עליו הפועלים באמרם מה הוא מבין הלא אנחנו אלה ששמים בפועל את הבלוקים ומה הוא מבין בהיכן וכמה... ועוד אומרים לבעל הבית חבל על הכסף והזמן שאתה מבזבז בשבילו... כמו כן משה רבינו רצה להעביר לעם ישראל את המושג דביקות בה' על ידי המן ועל ידי הרוחניות שמביא אך בני ישראל [האפסוק, הערב רב] לא חפצו בזה אלא באוכל הפשוט ללא ההתקשרות לה'. וכפי שנראה להלן בביאור הפרה"א.

"בללא דמילתא שהיות כל דבר הם האותיות שבתוכו ואם האדם חוטא ה"ו מכניס האותיות שהם החיות ברע ונותן כח ברע הגם שאינו נראה בעיני בשר האמת ידוע. ולכן נותן וידוי דברים באומרו הטאתי במרירות לב מחמת יראת ה' ושיתוף אהבת ה' הרי מוציא אותיות המחיה מן הרע ונשאר הרע בלתי חיות וממילא בטל".

זה הפשט שאנו אומרים אשמנו בגדנו לפי סדר הא"ב כדי לתקן את כל האותיות שפגמנו בהם. וכמו כן הוא לימוד התורה הק'. מבארים בשם הרבי מברדיטשוב זי"ע, שאדם יכול לשמוע בכל יום את הבת קול אם יהיה דבוק ומאמין בצורה הראויה. ידוע גם על הרי"צ שהיה אומר מאמרים אחד אחר השני, והסביר שכשם שאדם יוצא מקניה עם ידיים מלאות בשקיות ואם רוצים להוסיף לו עוד משהו כבר לא יכול כמו כן אם אדם עוסק כל הזמן בקדושה אין מקום לטומאה לתפוס אצלו מקום...

"והנה אם היה האדם זוכר ומשגיח בשעת לימוד התורה איך הוא מדבר אותיות התורה שבהם נברא העולם והוא בעצמו היה מתדבק בדברי אותיותיו אל שורשו אותיות התורה שנתנה בזה העולם בקולות וברקים למען תהיה יראת ה' על פניו לבלתי יחטא כמבואר בפסוק, ממילא היה היראה והפחד נופל עליו ובקולות וברקים עליו יופיע שלא יחטא ה"ו כי איך הוא האפשרות הענין לחטוא בהנה".

כך מבארים בשם הבעש"ט הק' מה שאמר להם משה רבינו 'ועתה אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים'... ולכאורה קשה כיצד זה יכול משה רבינו לצוותם לזה הלא היה קולות וברקים וכל הבריאה נדמה מרוב פחד וכיצד אומר להם אל תיראו? אלא הפשט הוא במילים 'אל תיראו', אל תחשבו לגשם הפחד בתוך דבר גשמי כי אין זה התכלית אלא התכלית היא לירוא יראה רוחנית מאת ה' לבדו ולא לגשם את הפחד לדברים גשמיים... ואם תיראו יראה אמיתית רוחנית לראות את ה' דרך הפחד ולהתקשר אליו כי אז אתם לוקחים את אותיות ה פ ח ד ומעלים אותם אל שרשם כפי רצונו של מקום.

ר' אשר היה מבאר תמיד, כי הפחד הכי גדול של הצדיק אמת הוא שלא יתנתק אפילו לרגע אחד מה'. ובספר אור המאיר מרבה לדבר מגודל דבר זה, ובאורך דבריו כותב שכשיהודי יוצא מן העולם הזה כל התורה שלמד כראוי וכל המצבים שגילה שם את רצון הבורא שזה חלק גדול מקיום התורה שלו שבוה מעלה את האותיות הקדושות אל מקומם כפי שביראנו, אותיות אלו שומרות עליו מפני המזיקים ומפני העונשים הכי גדולים.

טעם לדבר באר ר' אשר זי"ע, כי ככל שאדם בעולם הזה חי בכל דבר שה' מנהיג אותו ולא חי עם הטבע, ואם מישהו מכעים אותו או מצר לו כך או אחרת, בכל אופן הוא מפנה את זה לכיוון חיובי ולומד ממנו דרך לעבודת ה' ולא שונא לו, כי אז כשיבוא לעולם הבא לא יוכלו המזיקים לעשות לו כלום כי אין דבר עמהם. וכשם שלא היה לו דבר עם אותו אחד שהכעים אותו בעולם הזה אלא רק ראה את הקב"ה באותו המצב כמו כן בעולם הבא יהיה לו דין ודברים רק עם הקב"ה ולא עם שום מזיק...

בעת מגיע הפרה"א לנקודת ההתחלה. כי לא לחינם קבל משה רבינו לפני ה'.

"והנה ידוע כי משה היה הדעת של כל ישראל שהם ששים ריבוא נשמות והנה המן היה בזכות משה להחיות את ישראל בלחם מן השמים שהוא רוחני טעם לבד כל מה שרצו לטעום שהוא החיות לבד בלי שום גשם... משא"כ באכילה גשמיות שהוא נרגן מפריד אלוף. כמו שהזהיר לא לאכול לב של בהמה מפני חיות נפש הבהמית תלוי בו. והנה ישראל שאכלו מן פסקה זוהמתן ולא נתאוו ונתקשרו לשום תאוה ואהבה גשמיות בלתי לה' לבדו. אבל האספסוף אשר לא מבני ישראל המה הגם שנזדככו באכילת המן אעפ"כ התאוו תאוה, פירוש תאוה גשמית כי לא מבני ישראל המה ואי אפשר להם לחיות כל חיותם מן הדעת"...

מבאר הפרי הארץ כי משה רבינו ע"ה היה פרוש לגמרי מן הגשמיות כפי שידוע שהיה פרוש מן האשה והיא רומזת לגשמיות. ועל כן יכול היה להשפיע לבני מן שהוא אוכל רוחני שמזין רק דרך האותיות ולא בדרך גשמית. וזו הסיבה גם שיכלו לטעום כל טעם שרצו באוכל, כי מאכל זה לא היה מוגבל גשמית. ולכן מובא לא לאכול לב של בהמה כי שם מורכבת חיות נפש הבהמית שבה ואדם שאוכל את זה מגשם את עצמו מאוד, ואם כן אדם שאוכל אכילה גשמית, לא רק שלא מזדכך מזה אלא ה"ו אדרבה מוריד את עצמו ואת החיות שבו לסטרא אחרא – לצד הרע שבו. וזה היה האספסוף כיון שבני ישראל עצמם יכלו להיות ניוונים רק מן הדעת הרוחנית. אבל האספסוף שהיו הערב רב ממצרים שהסתפקו על עדת בני ישראל, הם לא יכלו לסבול הרוחניות הזו ורצו בשר בגשמיות ללא החיבור עם ה' ר"ל. וכן מובא גם בפרשת דברים בפרי הארץ, על הפסוק 'איכה אישא לבדי איכה ישבה

בדר' ומבאר – פירוש בדר, גלמוד. כמה דאת אמר במצורע 'בדר ישב' יחידי. כי הם פירשו מן התורה כל עיקר והם לברם והתורה לברם.

זה מה שאמרו 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חינם' חינם מן המצוות, ללא רוחניות וללא התקשרות. וזה מה שמושה רבינו זעק לה' 'כשש מאות אלף רגלי' – הלא כל כלל ישראל כלולים בשש מאות אותיות התורה הק' וכיצד זה אנשם אותם כעת ואתן להם בשר, ויתקשרו כולם בגשמיות ויכניסו את הדעת ברע ה"ו... ולכן אמר 'הרגני נא הרוג ואל אראה ברעתי' מבאר הפרי הארץ, כי מכיון שרצו אוכל גשמי הרי הם מבקשים להתנתק מה' ונתק שכזה הרי הוא כמיתה, וא"כ הרגני נא הרוג כי מה ההבדל כבר בין מיתה כזו או מיתה של התנתקות... ע"כ. ומסיים הפרי הארץ: יחננו דעה בינה והשכל אמן כן יהי רצון.

[שיעור בשפ"א פרשת בהעלותך

[

'נר ה' נשמת אדם'

"דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה".

בהעלותך את הנרות פירש"י 'שתהא השלהבת עולה מאליה'. מבארים בשם תלמידי הבעש"ט הק' שכל מה שכתוב בתורה הק' הוא חי וקים ותקף עד עצם היום הזה, וא"כ עלינו להבין על איזה סוג שלהבת אור ומנורה מספרת לנו כאן התורה"ק, וכן מהו הפשט בכך שהכהן מדליק את המנורה אולם השלהבת עולה מאליה, הלא כתיב 'בהעלותך' לשון נוכח, ואילו 'יאירו' הוא לשון נסתר משמע שיאירו לבד? וכן צריך להבין מדוע כתבה התורה יאירו שבעת הנרות, הלא הפירוש של 'אל מול פני המנורה' מבארים אל מול הנר האמצעי, היינו ג' מימין וג' משמאל, וא"כ הם ששה נרות ולא שבעה? ישנו יסוד נפלא מהרה"ק השר שלום מבעלז זי"ע, והוא שכל מצוה שעושה אדם למטה, עושה הקב"ה כנגדו למעלה. וממילא בהעלותך – כפי שעושה המצוה למטה, כן יעשה הקב"ה למעלה יאירו שבעת הנרות... וכמו כן מצינו בבנית המשכן אצל משה רבינו ע"ה אמר הקב"ה למשה שיעשה, אולם לאחר מכן מגלה לנו התורה הק' 'הוקם המשכן' – מאילוי. וזה הפשט בית המקדש של מטה מכוון כנגד בית המקדש של מעלה, כלומר שכל המעשים שנעשו שם היו מכוונים אותם לשמים ואף שם היו נעשים. ועל דרך זה מבאר רש"י הק', ויעש כן אהרן 'מלמד שלא שינה' – שתמיד כיוון כנגד ביהמ"ק של מעלה...

הרחבת הדברים: נר מורכב מדבר גשמי ורוחני גם יחד. הנר הוא גשמי, פתילה ושמן. והצד הרוחני הוא השלהבת, האור. ועל אף שעיקר הנר הוא האור שמפיץ, אך מנגד ללא הנר הגשמי לא יוכל האור להתגלות. ואמנם הצד הרוחני יכול היה להתקיים בלא הגשמי כפי שאנו רואים במציאות העולמות שהקב"ה בראם רוחניים בלבד. אולם בשבילנו כדי שאנו נוכל להתקיים כאן בעולם הזה למטרת אלקותו יתברך ברא ה' בכזה אופן שהרוחני יחיה את הגשמי. וכל זה מפני שאין אנו מסוגלים לחיות כל הזמן בהפשטה גמורה, כלומר לבטל את הגוף, אבל כל נשכח שזו המטרה של העולם שנעבוד בעיקר עם הרוחניות שמחיה את הגשמי.

זחרמז עפ"י מה שכתוב נר מצוה ותורה אור ואיתא רצה הקב"ה לזכות את ישראל – לשון זיכוך לפיכך הרבה להם תורה ומצוות'.

נותנים לאדם נר כדי שידליק אותו. האדם מקבל את כל האמצעים מאתים ארבעים ושמונה מצוות עשה כנגד רמ"ה איבריו, ושם"ה מצוות לא תעשה כדי שידליק בהם את שם"ה גידיו... מגלה לנו השפ"א עצה כיצד נוכל להפשיט את כיוון החיים שלנו ולחיות באופן רוחני על אף שאנו כל כך גשמיים. על ידי התורה והמצוות שהם מזככים את החומר...

מובא באריז"ל הק' אחד התנאים למי שרוצה לעסוק בתורת הנסתר הוא שלא יכעם בשום פנים ואופן שכעולם על שום דבר... ומי שלא יכול שלא יעסוק בלימוד זה כלל! ומבאר מדוע, משום שכל המושגים בקבלה הם מושגים שאומרים אותם אך צריך לדעת להפשיט אותם וכגון כשכתוב בתורה 'יד ה' 'ויאמר ה' 'וילך ה' 'זירד ה'... וכי הפשט הוא כפשוטו חלילה? אלא רואים שצריך לדעת להפשיט את המושגים הללו כדי שלא לגשם אותם חלילה. התורה הק' כותבת 'לא

תעשה לך פסל וכל תמונה... התורה אינה מתכוונת רק לפסל מחומר או מתכת אלא גם במחשבה... לצייר ציור או הגדרה של אלוקות ח"ו במה. כעת, אם נשאל אדם מדוע הוא כועס? מיד יסביר לנו מי בדיוק הרגיו אותו ומה עשה לו, אך אותו אדם מה הוא עושה, הופך את האדם שהרגיו אותו למציאות במקום להפשיט את הכעס ולגלות שם גילוי השיי"ת, ואם כך אדם זה אינו מסוגל להפשיט דברים פשוטים, ואיך יוכל לעסוק בדברי קבלה ששם אם יגשם את המושגים הרוחניים יגרום לחורבן הרבה יותר גדול...

זו תכלית התורה הק' להדליק את הנרות. נר, שמן, הוא דבר גשמי ואנו עושים והופכים אותם לדבר רוחני. כמו כן גוף האדם נועד כדי שנוכח אותו על ידי תורה ומצוות. אמנם אם נראה לאדם שזה מדי מורכב לקיים תרי"ג מצוות באופן זה? מבאר לנו השפת אמת את הענין. ותחילה נקדים בביאורו של הרה"ק נועם אלימלך זי"ע, על מה דאיתא בגמ' 'אביך במאי הוי זהיר טפי' ששאלו אחד התנאים באיזו מצוה היה אביו מיוחד ביותר לעשותה בכל הדקדוקים, ולכאורה ק' וכי רק במצוה אחת היה זהיר? אלא ודאי הוא שקיימו אותם תנאים את כל התורה הק'. אך על ידי שאדם מקפיד ביותר דווקא על מצוה אחת לעשותה בשלימות, על ידי כך מקבל כוחות ממצוה זו לעסוק כן כל המצוות. כי נר מצוה ותורה אור. ונצטט את לשונו הק': 'זהרמב"ם בפירושו המשנה כתב כשמקיים אדם מצוה אחת בשלימות זוכה לעוה"ב ולכן הרבה מצוות שימצא על כל פנים מצוה אחת לכל איש ישראל... ודוגמא לדבר יכולים אנו לראות בהמשך הפרשה, 'ויאמרו האנשים ההמה אליו אנהנו טמאים לנפש אדם למה ניגרע'... מק' האור החיים הק' מה שייך לומר לשון 'למה ניגרע', הלא התורה הק' בעצמה כותבת שמי שטהור עושה פסח ומי שטמא פטור מלעשות את הפסח? ומביאים תירוץ נפלא בשם הרה"ק השר שלום מבעלז זי"ע, שהרי אותם אנשים מדוע לא יכלו לעשות את הפסח – מובא משום שהיו עסוקים בקבורת מת מצוה ולכן נטמאו, ואם כן 'העוסק במצוה פטור מן המצוה', ועליהם נאמר 'חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה'... אמרו אותם אנשים למשה רבינו ע"ה, הלא אם נחשב לנו כאילו עשינו את המצוה מדוע אין אנו מרגישים כלל את קדושת הפסח ואת ההארה הרוחנית מהמצוה, א"כ מוכרח שהתורה הק' רוצה לתת לנו הזדמנות נוספת של פסח שני... כך מקיימים מצוות.

* * *

'ויאמר משה אל ה' למה הרעת לעבדך... לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה... ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש' וגו'...

ובמדרש: 'אספה לי זה שאמר הכתוב הכונה בשמים מעלותיו ואגדתו על ארץ יסדה, למה הדבר דומה, לפלטיין שהיתה בנויה על גבי הספינות, כל זמן שהספינות מחוברות, פלטיין שעל גביהן עומדת... לכך אמר לו הקב"ה למשה אספה לי, למה, שכנוסן של צדיקים הניה להם והניה לעולם, אבל כנוסן של רשעים תקלה להם ותקלה לעולם'.

כתוב 'מן המיצר קראתי קה ענני במרחב קה', נראה כי מיצר ומרחב הם שני מושגים קיצוניים זה מזה, ולכאורה אם אדם זועק על המיצר שנמצא בו, מה הוא מבקש – שיוציאוהו מהמיצר, וא"כ מה שייך כאן לשון מרחב? אלא מתבאר כי יש כאן חידוש, כשזועקים לה' על מיצר הקב"ה עונה כבר על הכל, גם על מה שהאדם לא ביקש עליו כלל. ענני במרחב קה.

מבאר השפ"א משה רבינו ע"ה הוא היה הפלטיין של כלל ישראל להשפיע להם כל טוב, אך כפי שמבאר המדרש כל זאת בזמן שעם ישראל מאוחדים, כל זמן שישבו בחבורות וידברו זה עם זה דיבורים של אמונה, אזי טוב להם וטוב לעולם.

יפוד נוסף חזק מאוד מבואר בפסוקים אלו. 'אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו'... ורש"י במקום מגלה לנו במי מדובר. כשהתחילה גלות מצרים הכריז פרעה על יום לאומי שבו כולם נרתמים לעשיית לְבָנִים למען ארץ מצרים, ואף פרעה היה בין המתנדבים... כמובן שכל אחד רצה להראות את יכולתו, ובפרט היהודים שהראו שהם מאוד הרוצים, עשו כמות מכובדת של לבנים. למחרת יצא פרעה אל העם ואמר: מספר הלבנים שנעשו אתמול הוא מספר הלבנים שהנכם צריכים לתת מיום זה והלאה לא יחסר אפי' אחד. לשם כך הקצה פרעה יחידה מיוחדת עבור היהודים, והיהודים עצמם נהיו בחלקם שוטרים ונגשים ותפקידם היה לגלות את המתרשלים בעבודה וכן מקומות שלא סיפקו לבנים די הצורך. אולם, אותם שוטרים יהודים לא ההינו אף פעם להלשין ולמסור את אחיהם כפי שמעידה התורה ק' – 'ויפיו שטרי בני ישראל', ממשיך רש"י הק' ומבאר, 'אותם שנתמנו עליהם בעבודת פרך ומְמִים על ידם, עתה יתמנו בגדולתן כדרך שנצטערו בצרתן'.

הארות והערות spinkarebbe@gmail.com

כאן טמון יסוד גדול עבור כל אחד ואחד, כל מעבר שאדם עובר בחייו סופו שיקבל עליו שכר, אין כזה מושג לעבור מעברים בלי להרויח מהם לבסוף. משה רבינו ע"ה שלא עבר בפועל את המעברים שכלל ישראל עברו בשיעבוד מצרים אמר לקב"ה 'לא אוכל אנכי לכדי לשאת', אמנם אותם אנשים שהיו צריכים להיות נוגשים בעם וכיטלו את עצמם למען הכלל וספגו על כך מכות מהמצרים, הם אלו השבעים איש שעל פיהם כעת מתנהל כלל ישראל והם אלו שמחזיקים את העם

"במדרש אל מול פני המנורה יאירו, זה שאמר הכתוב 'גם הושך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה' ולנו אומר 'בהעלותך?' למה הדבר דומה, למלך שהיה לו אוהב אמר לו המלך תדע שאצלך אני סועד אלא לך ותקן לי. הלך אוהבו והתקין מטה של הדיוט מנורה של הדיוט ושולחן של הדיוט. כיון שבא המלך באו עמו שמשין סבבו מכאן ומכאן מנורות של זהב לפניו... כיון שראה אוהבו את כל הכבוד, התבייש והטמין את כל מה שהתקין לו שהיה הכל הדיוטות. אמר לו המלך לא אמרתי לך שאצלך אני סועד למה לא התקנת לי כלום? אמר לו אוהבו, ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך ונתביישתי והטמנתי את כל מה שהתקנתי לך שהיו כלי הדיוטות. אמר לו המלך, חייך שאני פוסל את כל כלי שהבאתי ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך" ... ע"כ לשון המדרש.

בפשטות כשקוראים את לשון המדרש מגלים מלך שמשפיל את עצמו שוב ושוב למען אהבתו הגדולה שרוחש לאוהבו. תחילה מבקש הוא לאכול עימו סעודה, ולאחר מכן מוותר המלך על כל כליו המלכותיים למען אוהבו ומשתמש בכלי הדיוטות. זו אכן מעשה גדולה לאותו מלך. אך השפ"א זי"ע מעורר ומחדד כאחד כמה נקודות ושופך אור חדש על כל המדרש הזה, ובכך מגלה לנו יסוד חדש ועוצמתי בעבודת השי"ת בכל תחומי החיים והמעברים שהאדם עובר.

'לפי השכל נראה כי לא טוב עשה זה האוהב כי למה לא ישתמש המלך באמת בכלי מלכות? וגם מה נולד לו שנתבייש והיה לו לידע מקודם כי המלך אינו חסר לו ורק לכבודו ציוהו להכין כלי הדיוטות, ואם היה מבין זאת ולא הטמין כליו לא היה צריך המלך לפסול כלי מלכות?'

מקושיית השפ"א זי"ע עולה כי לא טוב עשה אותו אוהב שהטמין את כליו. אמנם לכאורה לא מובנת הקושיה, 'כי למה לא ישתמש המלך בכלי מלכות? אם הכין לו האוהב כלי הדיוטות מדוע יעלה על הדעת שישתמש המלך בכלי מלכות הרי זה מה שהוא ביקש ממנו להכין לו סעודת הדיוטות? אך מהקושיה השניה נוכל להתחיל לבאר את כל הענין.

לא להתבייש לקיים את רצון המלך

ואם היה מבין זאת ולא הטמין כליו לא היה צריך המלך לפסול כלי מלכות... צריך להקדים ולבאר, כי המלך חפץ היה בדבר אחד בלבד, שיעשו את רצונו! והרצון של המלך יכול להיעשות רק על ידי הכלים שהוא נתן לאדם – היינו כלי הדיוטות. ואם כן אותו אוהב שהתקין את כליו בעצם קיים בזה את רצון המלך, ולא היה צריך להתבייש בזה כי זהו רצון המלך. מחדש השפת אמת יסוד עצום, כשהמלך בא לאוהבו הוא מביא איתו את כלי הזהב שלו וכשרואה שנעשה רצונו יבול היה אותו אוהב ליהנות מכלי הזהב של המלך... אך מכיון שאותו אוהב התבייש במעשיו כשראה את גדולת המלך, הטמין את כליו, והלא ידע גם קודם לכן כי אינו דומה כלל כליו לכלי המלך וא"כ מה יש לו להתבייש לקיים את רצון המלך, ומפני שהטמין את כליו – הפסיד! כי גם המלך הטמין את כלי מלכותו ואותו אוהב נהנה עם המלך אך ורק בכלי הדיוטות שלו. ע"כ ביאור המשל.

ובן ענין בעבודת האדם לפניו ית' כי יש לו להבין שאין לו שייכות מצד עצם הפעולה רק מצד שהקב"ה אמר ונעשה רצונו. כי האדם שמחשב עצמו ומעשיו, כשבא לעלמא דקשוט ואינו מוצא לעצמו שום מציאות הוא מתבייש מאור. אם כי עשה מעשים טובים בעולם מטמין את מעשיו כמשל הנ"ל. אבל אם הוא מלא בושח והכנעה בעודנו בעולם הזה אין צריך להטמין עצמו ומעשיו בעוה"ב. וע"ז אמרו 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, וכי הרצון לבוא

לעלמא דקשוט בכרם מליאה מש"ם ופוסקים, רק להיות הלימוד בדחילו ורחימו כנ"ל, באופן שיוכל להיות תלמודו בידו כשבא לעלמא דקשוט ולא יתבייש ויטמין מעשיו כנ"ל...

טעם הירידה לעולם הזה

האדם הגיע לעולם הזה כדי לעשות את רצון השי"ת. והטעם שגילו לנו רבותינו כי הקב"ה הוא טוב גמור ורוצה להיטיב עם בריותיו, ועל כן כשיגיע האדם לעולם הבא, אם יתנו לו שכר בחינם הרי שיתבייש בזה מאוד ויהיה לו 'נהמא דכיסופא' הוה אומר לחם חסד. על כן צוה השי"ת לאדם שיעמול בעוה"ז לעשות ולקיים תורה ומצוות כדי שכשיגיע עיתו יקבל שכרו כראוי.

להשתמש בכלי הדיוטות

אך כל זה טוב ויפה כשאדם באמת מקיים את רצון ה', עקב ציווי ה'. ויודע שכל מה שעושה הוא כאין וכאפס לעומת האמת הפנימית הטמונה בתורה הק' ובמצוותיה. וכל מה שהמצוות מתלכשות בדברים גשמיים הוא כדי לקרב אותם אל שכלינו כדי שנוכל להשיג את התורה והמצוות לפי ערכינו. וכשעושה כך, זהו הפשט שמשתמש בכלי הדיוטות. ולכשיגיע אותו אדם לעוה"ב לקבל שכרו – שהוא הדביקות בבורא ית' שכאן בעוה"ז אין אנו מבינים כלל מהי אותה דביקות רק הקב"ה נתן לנו מְשָׁלִים של דביקות בדברים גשמיים בדיוק כפי שהנגיש לנו את התורה והמצוות לפי ערכינו כדי שתהיה לנו מעט השגה מהי בכלל דביקות, כי ללא דביקות בדברים גשמיים לא יהיה לאדם כלל מושג כלשהו מה רצונו של מקום ומה תפקידו בעולם הזה. לכן יש כאן דביקות גשמית כדי לשבר את האוזן לעוה"ב.

כלי הדיוטות בכל תחומי החיים

יתירה מזאת, גם במעברים שאדם עובר בכל רגע בחייו הם הזמנה של המלך להתקין לו סעודה בכלי הדיוטות דווקא, לפי הכלים של כל אדם. **אך המציאות היא שהאדם מתבייש בניסיונות שלו ובדרך כלל מטמין אותם ובורח מהם תמיד...** אך האמת היא שזהו רצון השי"ת לעמוד שם בכל ניסיון שהוא ולבטוח בה' שזהו רצונו שיתן לו את הכוחות לעבור את הניסיונות הללו מתוך אמונה – ואמונה פירושה חוסר אונים וחוסר ידיעה וביטול 'המציאות' של האדם, אלא הליכה לפי הסיבות שהקב"ה מקרה לו בכל רגע, מתוך אמונה ברורה (לא השגה) שהקב"ה מנחה אותו בדרך נכונה ואחרי האמונה תבוא ההשגה... ושוב חוזר הלילה.

אמונה הינה השתמשות בכלי מלכות

כשאדם יגיע עם עבודה שכזו לעוה"ב, ולא יתבייש במעשיו – כלי ההדיוטות שלו, אזי יתברר למפרע שעשה את רצון המלך, ואז יוכל המלך להביא את כלי המלכות שלו ואותו אדם יזכה לבוא לדביקות האמיתית בהשי"ת אחרי שהפשיט בעולם הזה את כל רצונותיו כדי לקיים את רצון ה'.

נהמא דכיסופא – קבלת השכר בכלי הדיוטות

אך מי שמחשיב את עצמו ומעצים את מציאותו בעוה"ז, על ידי שבכל מעבר שיש לו מנסה 'להסתדר לכד' ולא מפנים שיש כאן איזו נקודה של אמונה – של קשר שמבקשים ממנו, אלא הופך אנשים למציאות ונוקם באחד ונוטר לשני ללא שום התבוננות... לא תהיה לו כל מציאות לעוה"ב ר"ל, משום שכשיגיע לעולם הבא עם כל 'תורתו' ו'מצוותיו' יראה שכל ההשגות הכי גדולות שהשיג הם כאין וכאפס לעומת האמת הפנימית, ואז יחטא לאמת ויהיה כאותו אוהב שיחביא את מעשיו מרוב בושה, ומה שזה יגרום לעצמו הוא 'נהמא דכיסופא', כי הלא כל המטרה של העולם הזה על כל מְשָׁלָיו הוא כדי שנקבל שכר כפי שביארנו לעיל, אולם אדם שלא מפנים זאת לא יכול להגיע לדביקות כפי שמבאר השפ"א 'כי אין לו מציאות בעולם הבא, מחמת שכל מציאותו היא מציאות של העולם הזה' – מציאות של משלים גשמיים, ואז כשיתבייש יחביא את כלי ההדיוטות שלו. אמנם כשהמלך יראה שלא הגיע רצונו לידי התכלית הנרצית, יחביא גם המלך את כלי מלכותו ואותו אדם אמנם יקבל את שכרו – אבל בכלי הדיוטות! וזהו המלך שאומר לו: בשל אהבתי אותך אתן לך כמובן שכר, אך לא בכלי הזהב שלי. אני ארד לדרגה שלך כביכול ואתן לך שכר בכלי ההדיוטות שעיימם הגעת.

זוהו שבת אחרון שלא שינה שמסתמא ראה בהדלקת המנורה הארת המנורה העליונה... וזו המנורה (שלמטה) היתה הכנה להתגלות נרות המנורה המהורה... והגם כי אחרון ראה זאת לא נשתנה ולא נתבייש אלא עשה את שלו ולא הוצרך המלך לפסול מנורת המלכות כמושל הנ"ל.

לשמוך לעשות ולקיים

ימתן בלפנו בינה להבין ולהשכיח לעמוץ לעמוד וללמד לשמוך ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. יש לתמוה הלא כבר אמרנו כל מה שאפשר, לעמוץ לעמוד... לשמוך ולעשות, וא"כ מה הכוונה כשאמרים - לקיים, הלא דבר זה כבר אמר בכל הנ"ל? אק יש לבאר כי האדם יכול לעמוד את כל דברי התורה ולעשות מצוות וחסידי, אק דבר אחד יהיה חסר לו - הקשר עם הבורא דרך המעשים שלו. על כן אנו מקשים, לאחר כל מה שעשנו ולמדנו ולמדנו עם נקיים כלומר שניבא את הדברים לידי קיום והעמדה צ"י עשית את

תמצית חג שבועות: אדמו"ר זצוק"ל נהג לספר, על הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע ששאל פעם את הרה"ק מרוז"ין זי"ע, כמה קרעפלאך יש לאכול בשבועות, הלא אחד זהו מעט מדי, שניים יש בעיה של זוגות כמובא בגמ', ושלוש הם מדי הרבה?... ענה לו הרבי מרוז"ין: שיכינו קרעפל אחד שגדול כשניים ואז לא תהיה בעיה של זוגות וגם לא יהיה מעט מדי... ובהמשך יתבאר ענין זה אי"ה.

בנתינת התורה ביארנו עפ"י הפסוק 'וכל העם רואים את הקולות', יש דיבור ויש קול. הקול הוא מופשט והדיבור הוא הצמצום של הקול. הקב"ה נתן לנו את הדיבור של התורה הק', כלומר הצמצום של המילים והמצוות והסוגיות לא בשביל שנישאר בצמצום של הידיעה בלבד אלא בכדי שנפשיט את הדברים ונגיע ע"י התורה לדביקות בורא. וזה ע"י אמונה, כי התורה הק' נותנת לאדם כח להפשיט כל מצב ולהחזיר אותו לבורא עולם.

מאמרים

מטרתם - קשר ודבקות בבורא העולם.

אם שחורה צ"י אם לבנה

יפועלותך את הנרות... יאירו שבעת הנרות.

לכאורה אם כתבה התורה בהעלותך לשון נוכח מדוע סיימה יאירו בלשון נסתרה? צפ"י השפת אמת זי"ע יש לבאר כי כש שהנר מורכב מפתילה ומנ, והאש היא רוחנית, כמו כן האדם מורכב מרא"ח איברים וס"ה ידים מעמייט כדי לקיים רא"ח וס"ה מצוות רוחניות. א"כ האחד מעלים את השני, ואי אפשר לזה בלא זה, כי כק כרא הקב"ה את העולם הזה כדי שהעמייט יחיה את עצמו צ"י הרוחני.

א"כ זהו העלותך את הנרות צריך לכוון למטרה שיאירו שבעת הנרות, כלומר שמטרת האדם היא לעשות העולמות ולבטל אותם אחר שהתחבר דרכם לרוחניות.

כמו כן ניתנה התורה הק' אם שחורה צ"י אם לבנה. האש רומזת לאש הפנימית שיש לאדם אם התאוות והרצונות הם האש השחורה, וצ"י שהאדם עובד על עצמו יכול להגיע ולהשיג את האש הלבנה שהיא האש האמיתית שמחיה אותו דרך אלו העמייט...

[שיחה בעניין 'אהבה שאינה תלויה בדבר'
נמסר: ציון דוד המלך ע"ה אסרו חג שבועות תשע"ו]

'חיצוניות ופנימיות'

דוד המלך ע"ה שיומא דהילולא שלו חל בחג שבועות היה חי כל חייו בהפשטה. ודוגמא אחת לכך היה מבאר ר' אשר זי"ע תמיד בעניין 'אהבה שאינה תלויה בדבר זו אהבת דוד ויהונתן'. ובאר, כי כשם שאנו יודעים שאי אפשר להגיע לתורה לשמה רק אחרי שעוברים את הדרך של תורה שלא לשמה, וכבר ביארנו באריכות מושג זה בשיעורי הפרי הארץ זי"ע, כך דוד המלך ע"ה הגיע לאהבה שאינה תלויה בדבר, רק לאחר שתחילה היתה אהבתם התלויה בדבר. אהבה התלויה בדבר היא כששני אנשים מבינים איש את רעהו ומחוברים באותו עניין. ולאחר מכן הקב"ה זורק ביניהם ניסיון שלכל אחד יהיה טענות על חברו, וייגמר אינטרס החיבור. ובהמשך הדברים נבאר כיצד ומדוע מתרחש דבר זה.

הפרי הארץ מבאר במכתב י"ב בנושא 'בכל דרכיך דעהו', ושם כותב שהקשר של האדם עם הבורא מובל ע"י מיזות. הדבק במיזותיו – כבר ביארנו בהרחבה בעלונים קודמים שאין אפשרות לדלג על המהלך הזה של עבודה דרך המיזות כי רק כך ישנה אפשרות להשיג ולהכיר בדביקות בורא. לדוגמא, אם אדם מקבל תאוה לאוכל, הרי שיש שם ניצוץ של אהבה פנימית רוחנית לקשר בורא, מלבד האהבה הגשמית הגופנית לאוכל. א"כ היכן שיש לאדם משיכה לאכול דבר מה אות הוא שיש לו ניצוץ פנימי שהקב"ה שולח לו כדי שיתקשר עימו דרך האוכל הזה, ואוכל שאדם לא נמשך לאוכלו סימן הוא שאין שם ניצוץ שאדם יכול להתקשר עימו ועל כן אינו מרגיש אליו משיכה...

(ובמאמר המוסגר ישנם אנשים שמכריחים את ילדיהם לאכול, וברמת העבודה הפנימית יש להם לדעת כי אם ילד לא רוצה לאכול סימן הוא שאין לו קשר וניצוץ רוחני שם לאהבת ה' באוכל הזה ועל כן לא יעזור ההכרח)... אמנם יש להבין מה קורה לאחר שהאוכל כבר לא נמצא כאן, הרי שהניצוץ של המשיכה לאוכל נגמר, וא"כ לאן הוא נעלם? ויותר מזה יש להבין, כי כל זה טוב ויפה כשמדברים במשיכה של האדם לדברים המותרים, אך ישנם מצבים שאדם נמשך לדברים האסורים שהתורה אומרת לא להימשך אליהם כיצד נבאר דבר זה בדברים האסורים? בפרשת ראה מבאר הפרה"א זי"ע, שבכל אדם ישנם רמ"ח איברים ושס"ה גידים כנגד רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, כשבכל מצוה ומצוה שאדם מקיים הרי הוא מתחבר עם הא"ס ב"ה, ובזוה"ק מובא שלא רק זאת אלא בכל מצוה שאדם עושה הוא מתקשר עם כל מצוות התורה כי למעלה הכל הוא אחדות אחת...

'בכל דרכיך דעהו' בכל דרך שהקב"ה מביא לאדם צריך למצוא שם את הקשר שלו עם הקב"ה. עכ"פ כשמתעוררת לאדם אהבה או יראה, יש לו שתי אפשרויות או להתחבר לאהבה הגשמית ואז הוא לא מחובר לקב"ה, או לאהבה הפנימית הרוחנית ואז אין לו את האהבה הפשוטה הגשמית וא"כ מה יעשה? ויש לבאר כי המטרה היא כפי שביארנו להגיע לאהבה הרוחנית, אך הדרך להגיע לזה חייבת לעבור דרך אהבה גשמית כדי שאדם ישיג מהי אהבה בכלל... ולכן מתעוררת באדם אהבה או יראה חיצונית כדי שיבין מה מתעורר בו, ולאחר מכן יתבונן ויגיע דרך זה לאהבה הפנימית שהקב"ה מבקש מאיתו, וכן בכל המיזות.

דוד המלך ע"ה ויהונתן בכל פעם שנפגשו עבדו על עצמם לראות שהמשיכה שיש להם בקשר הזה היא נקודה פנימית של קשר בורא. וכפי שמרמז על כך בתהלים 'לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש', כלומר לך אמר ליבי בקשו פני – לשון פנימיות, בכל פעם לחפש את קשר הבורא דרך הקשר הגשמי, וממילא לאחר שביטלו את עצמם באהבה התלויה בדבר כמו כן יכלו להמשיך להיות בקשר מתמיד גם ברמה הגבוהה יותר של אהבה שאינה תלויה בדבר – קרי: כשיש כבר סיבות הנוגדות את החברות הגשמית שאם לא היו חיים שם בקשר בורא הרי שהיו יכולים להיות השונאים הגדולים ביותר... (ולדוגמא שליהונתן יכול היה להיות כאב גדול מכך שיתכן שדוד המלך ע"ה הולך להיות מלך ישראל במקומו)... יתירה מזו כל פעם שאחד מתעורר לראות את פנימיות הדברים הוא מעורר גם את הפנימיות של השני ממילא כפי שביארנו שפנימיות הכל אחד הוא ואחד מרים ומחזק את השני. כמו כן כשיש לאדם אהבה או יראה שהתורה אוסרת כגון במצוות לא תעשה הרי שהקב"ה כעת רוצה להתגלות לאדם ע"י שיפנה את אותה התאוה לקשר פנימי כי כך רצונו ית' להתגלות לאדם לפי שורש נשמתו וזרכו...

כמו כן יובן גם מה שענה הרה"ר מרוזין: כשעושים קרעפל אחד גדול כלומר שמאחדים הכל לאחד כבר אין שום שאלות לא של זוגות ולא של גודל כי כשיש אחדות אין שאלות...

”קוב”ה ואורייתא וישראל”

”בפסוק והאספסוף אשר בקרבנו התאוו תאוה וכו’ בוכה למשפחותיו, ופרש”י ז”ל על העריות וכו’. והענין משה שהקשה לדבר למה הרעות וכו’ ואם ככה את עושה לי וכו’ ואל אראה ברעתי...”

משה רבינו השפיע לעם ישראל שהקב”ה יוריד להם מן. המן היה כולו רוחני, ויכלו למעום בו כל מעם שרצו, וכן ידוע שהיה בו סגולות רפאויות וכדומ’ כמובא במדרש, א”כ קשה מה ראו חלק מהעם להתאוות דווקא לברש? ומה הפשט בזה שמשא רבינו ע”ה מסכים לההרג בשל כך כדי לא לראות ברע עמו כדכתיב הרגני נא הרג ואל אראה ברעתי?

”הענין הוא על דרך ארז”ל באבות בכל יום בת קול יוצאת מהר הורב ומכרזת וכו’, הנה ידוע ששים רבוא נשמות ישראל וכמו כן אותיות התורה כידוע שאורייתא וקב”ה וישראל כולא חד”.

כל חיות העולם היא מהתורה. הקב”ה צמצם את כל חיות העולם בתוך אותיות התורה הק’, ובכל אות ואות יש כח מיוחד וצירוף מיוחד שבכוחו להחיות את הבריאה. אמנם מבאר הפרה”א אין אנו רואים את זה בבירור אך ככה זה קיים, כי באורייתא ברא קוב”ה עלמא. אך כיון שכבר ציטט לנו הפרה”א את המאמר קוב”ה ואורייתא וישראל כולא חד, א”כ צריך ביאור מה קשר הישראל לכל זה?

כשאדם מדבר דיבורים הרי שהם אותיות וע”י דיבורו שבזה נבדל מן הבהמה ושאר הבריאה, גורם לפעולות של ממש בבריאה כיון שהם האותיות והחיות שדיברנו לעיל. אם אדם ידבר כפי שצריך ע”י האותיות הוא מחיה את הבריאה, משא”כ אם מדבר דיבורים בטלים וק”ו אסורים שבזה מפנה את חיות הקדושה ומחיה בזה את הסט”א ר”ל. וכותב הפרה”א יסוד נורא וז”ל:

”ואם האדם חוטא ח”ו מכנים האותיות שהם החיות ברע ונותן כח ברע, הגם שאינו נראה בעיני בשר האמת ידוע”. הקב”ה משגיח מן החלונות ומציץ מן ההרכים, מבאר המאור עיניים, שכאדם חוטא הוא מסתגר בחדרי חדרים כדי שאף אחד לא יתפוס אותו בקלקלתו. אך הקב”ה הוא רחמן ומחיה אותו גם שם, וזה הביאור משגיח מן החלונות שמחיהו גם כשחוטא בסתר, הקב”ה כביכול מצמצם עצמו עוד ועוד כדי להחיות אותו שם.

משה רבינו היה נאמן כפי שכתוב ”בכל ביתי נאמן הוא” נאמן הוא מי שמשתמש במה שנותנים לו למטרה הנצרכת בלבד! כשהקב”ה נותן לאדם חיות הוא צריך להיות בכחינת ’נאמן’, להשתמש בכלים שלו לעבודת השם, לגלות את הקב”ה בעולם ולתת כח וחיות לעצמו בקדושה. ואם חוטא הרי שמעל ולקה את החיות הזו לרעות בשדות זרים ובמקום לחיות בקשר עם הבורא, חי בנתק ובהכרח שיתנו לו חיות בצמצום גדול מאד וזה ודאי חוסר בנאמנות. ”ולכן נותן וידוי דברים באומרו חטאתי במרירות לב מחמת יראת ה’ ושתוף אהבת ה’ הרי מוציא אותיות המחיה מן הרע ונשאר הרע בלתי חיות וממילא בטל”.

כשאדם מתודה הוא בעצם מודה בנתק שלו עם ה’, ומתחרט על כך ומקבל על עצמו לעתיד להשתדל לא לשכוח את ה’, וע”י שמדבר את דברי הוידוי חוזר ומתקשר בבורא עולם, ובכך גורם שמוציא באותו רגע את החיות הזו מהסט”א, כי האדם תמיד משתמש בחיות שמקבל מאת השם, או לקשר עם ה’ או לנתק ח”ו מה’ ולקשר עם הסטרא אחרא. וכאשר חוזר בתשובה ממילא מתנתק מהקשר של הסט”א וכבר אין להם יניקה ממנו ובטלים.

”והנה אם היה האדם זוכר ומשגיח בעת לימוד התורה איך הוא מדבר אותיות התורה שבהם נברא העולם, והוא בעצמו היה מתדבק בדברי אותיותיו אל שורשו... היה היראה והפחד נופל עליו ובקולות וברקים עליו יופיע שלא יחטא ח”ו. וזהו ענין בת קול שיוצאת מהר הורב...”

כשאדם עוסק בתורה צריך להתבונן קודם שכל אות ואות יש בה חיות אלוקית וכך לומד עם קשר בורא, אך אם לומד באופן שמנותק מה’, וכל מגמתו היא להחכים ולגדל את עצמו וכלל לא חושב מחיות ה’, עליו אמרו ”אוי לו מעלבונה של תורה שבתוכו”, מאחר שהוא לומד בלי דביקות ולא חושב לרגע שהוא עצמו חלק בלתי נפרד מהתורה הזו, וכבר

ידוע שישראל"ל הם ר"ת של יש שישים ריבוא אותיות לתורה, והפרי הארץ מכנה אותו בכינוי של 'נזוף', כפי שכתוב בגמ', שאדם שנוזפים בו, "אזל סומקא ואתי חיוורא", והכוונה שנהיה חיוור, כי הסומקא הוא אדום כי הוא החיות שיש לאדם, וע"י שלומד תורה לא כפי שצריך או מדבר מה שלא צריך גורם לנתק בחיותו עצמו, ולכן הוא נזוף שכן מאדום שהוא החיות שלו נהפך ללבן שהוא בלא שום חיות.

"וזהו ארז"ל שכל נפשות ישראל שיהיו עד משיח כולם עמדו בסני שהם האותיות של שרשם המזכירים אותם". מספרים על המגיד ממעזריטש שהיה מלמד דרדקי, ולא היה ילד אחד שלא שמע אצלו את הקולות וברקים, כ"כ עבד להחדיר בהם את פנימיות התורה והתקשרות לבורא על ידה...

"והנה ידוע כי משה היה הדעת של כל ישראל שהם ס' רבוא נשמות, והנה המן היה בזכות משה להחיות את עם ישראל בלחם שהוא רוחני טעם לבד כל מה שרצו לטעום שהוא החיות לבד בלי שום גשם"...

משה רבינו ע"ה הוא הצדיק המקשר את כל כלל ישראל לאביהם שבשמים, ולכן הוא קשור גם בכל התורה שהרי ישראל"ל הם ששים ריבוא אותיות התורה כדביארנו. והמן שהיה מזון רוחני ללא שום גשם טעמו בו ישראל כל טעם שרצו, כי הרוחני המופשט כל אדם יכול להטותו לאן שירצה אם לטוב ואם למוטב.

"משא"כ באכילה גשמית שהוא נרגן מפריד אלוף".

במאכל הגשמי הוא כבר נפרד ומצומצם יותר, מפריד אלוף – הוא מלשון אל"ף, והאות אל"ף הינה מורכבת מב' יודין ואות וא"ו באמצע המחברת בין שניהם. יו"ד התחתונה היא כנגד חכמה תתאה והיו"ד העליונה היא כנגד חכמה עילאה, והיהודי הוא הוא"ו המחבר בין שני החכמות על ידי עבודתו בקודש.

"והנה ישראל שאכלו מן פסקה זוהמתן ולא נתאוו ונתקשרו לשום תאוה ואהבה גשמיות בלתי לה' לבדו. אבל האספסוף... התאוו תאוה".

משה רבינו הביא את כלל ישראל למצב של אכילת מן רוחני ללא שום הצטרפות גשמית, קשר עם הקב"ה עם עבודה תמידית. אך האספסוף שלא היו מן בני ישראל לא יכלו לסבול את הדרגא הזו של קשר רק עם דעת ללא שום סממן גשמי, ולכן התאוו תאוה גשמית על אף שהודרכו מהמן.

ומזה חשש משה רבינו שהוא השפיע לבנ"י דעת ופחד שהאספסוף יגשמו את זה ויביאו לנתק בין הקב"ה ובנ"י.

"וזהו הרגני נא הרוג כי הוא והן הכל אחד, ונחות דרגא קרוי מיתה והריגה. יחננו דיעה בינה והשכל אמון בן יהי רצון".

"והאספסוף אשר בקרב התאוו תאוה, בוכה למשפחותיו ופירש"י ז"ל על העריות. והענין משה שהקשה לדבר למה הרעות וכו' ואם ככה את עושה לי וכו' ואל אראה ברעתי ודבריו שש מאות אלף רגלי וכו' ואתה אמרת וכו'".

יש להבין לכאורה כיצד יתכן שמשה רבינו שהיה מנהיגם של כלל ישראל והורה להם את הדרך לקרבת ה', זונח כביכול את תפקידו ומדבר קשות לפני ה', ומה טמון באותם דיבורים קשים? מבאר הפרי הארץ זי"ע שכאן מונח יסוד גדול בכל מהלך הענינים. והפרה"א כדרכו בונה זאת שלב אחר שלב כדלהלן:

"הענין הוא על דרך ארז"ל באבות בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. הנה ידוע ששים רבוא נשמות ישראל וכמו כן אותיות התורה כידוע שאורייתא וקב"ה וישראל כולא חד, וישראל הן הן גופי התורה".

בחקרמה לדברי הפרה"א יש להבין קודם מה נתחדש בקבלת התורה שלא היה קודם לכן. הלא התורה נכתבה אלפיים שנה לפני בריאת העולם, וישיבות רבות היו לפני מתן תורה, כשיבת שם ועבר ויצחק אבינו ע"ה ואברהם אבינו ע"ה כמובא? אך יש לומר כי לפני מתן תורה היו חוקי ומשפטי התורה הק' כפי שהם. אך בנתינת התורה התחדש משהו שלא היה. שם נתקיים מאמר 'אנכי' אנא נפשית כתבית יהבית. נותן התורה התלבש בתוך אותיות התורה הק' ומאז כל מי שלומד את התורה הוא מתקשר ומתחבר עם נותן התורה. זאת אומרת שהתורה בהר סיני נהייתה הדבר המקשר בין ישראל ובין אביהם שבשמים, התורה נותנת לאדם את הכח להיות אחד עם הרבש"ע ללא שום פירוד בכל דרכיו של האדם... וזה הביאור במה שאנו אומרים בכל יום 'אני מאמין באמונה שלימה שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא ית"ש', ובעצם מדוע זה משנה שלא תהא תורה אחרת ומה יקרה אם יהיה תורה אחרת? רק מכיון שכעת לאחר מתן תורה הקב"ה מתגלה אלינו דרך התורה הק', אין זה

כבר מקבץ של חוקים שהיום מחליטים כך ומחר אחרץ כדרך 'דעת' בני אדם להבדיל, אלא זו התגלות מיוחדת ששם הקב"ה באותיות התורה, ורק לעינינו נראים הדברים כחוקים פשוטים כדי לשבר את אוזנו ודעתנו אך אמנם אנו מאמינים שזאת התורה לא תהא מוחלפת כיון שיש לנו שם עומק של התקשרות עם הבורא ואת זה אי אפשר לשנות.

בשם החידושי הרי"ם אומרים באותו ענין כי נתינת התורה היא כידוע נישואין של השכינה הק' עם כלל ישראל, אך כאן ממוזן דבר נוסף, כי גירושין עם התורה אי אפשר לעשות, שכן ידוע הכלל שאם 'משלחה והיא חוזרת' איננה מגורשת. כמו כן להבדיל התורה הק' היא בבחינת משלחה והיא חוזרת. אם יהודי רוצה חס ושלום להיפרד מן התורה הוא לא יכול לעולם מכיון שהיא תמיד חוזרת שכן היא חלק בלתי נפרד ממנו. וזה מה שכותב הפרי הארץ שישראל הן הן גופי התורה. בני ישראל הינם חלק מגוף התורה בעצמה, כידוע שיש ששים ריבוא אותיות בתורה כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל. בראשי"ת – יש שישים ריבוא אותיות בתורה...

"וידוע באורייתא ברא קב"ה עלמא שהן אותיות ואין לך דבר בעולם בלתי אותיות המחיה אותו שהם מאמרו של הקב"ה ואם האותיות הם בהעלם ואינם ניכרים הנה האדם המדבר קודם שמדבר דבר מה הרי הדיבור והאותיות הם בכה ואינם ניכרים".

התורה היא מורכבת מאותיות שבהן נברא העולם. בשם הבעש"ט הק' מבארים את הפסוק, 'לעולם ה' דברך נצב בשמים'. כשאמר הקב"ה 'יהי רקיע' – אותיות אלו מחזיקים את השמים מאז ועד היום הזה. ואם אותיות אלו יסתלקו לא יהיה יותר רקיע. כמו כן נעשה אדם בצלמנו כדמותנו' מילים אלו מחזיקות את האדם, כמבואר בזוהר הק' באריכות. ועיקר הענין הוא האמונה שאנו מאמינים שע"י האותיות יש כח רוחני מיוחד המחיה כל דבר. ישנו עוד היאור נפלא מבעל ההפלאה על ענין היות האותיות. כתוב באדם הראשון, 'ויפקחו עיני שניהם וידעו כי עירומים הם'. מקשה בעל ההפלאה מדוע לא כתוב 'ויראו' כי עירומים הם ומה שייך כאן לשון וידעו? ומבאר פירוש עצום, כי לפני הטא אדם הראשון לא היה צריך כלל לכל המְשָׁלִים, וכשהביא הקב"ה לאדם הראשון את אשתו, ראה בה רק את האותיות הק' המחיות אותה כגון שם אדני' וכדומ', וכן בכל דבר חיו החיים רוחניים בשלימות, אמנם לאחר החטא כתוב דייקא 'וידעו' כי עירומים הם ולא כתיב ויראו, משום שעד עתה כלל לא ראו זאת כיון שחיו ברמה רוחנית אחרת לגמרי בה רואים את הדברים ברובד שונה נעלה ורוחני יותר.

ממשיך הפרי הארץ ומסביר כי אם אדם לא מבין משמעות הדבר שאנו אומרים כאן והאותיות הם בשבילו בהעלם, זאת אומרת שהבעיה היא בו שהוא כל כך מנושם שלא מבין שהאותיות פועלות היות. וא"כ מה יעשה האדם כדי לחדש דבר זה בקרבנו.

נביא עוד דוגמא ליסוד שרוצה הפרי הארץ להעביר לנו. ומשל למהנדס שבא בהפסקת הצהריים לפועלים ומראה להם את התכנית הכתובה על הנייר, ומראה להם: כאן שורה בלוקים, כאן הגורת במון וכן הלאה... אך כשהולך צוחקים עליו הפועלים באמרם מה הוא מבין הלא אנחנו אלה ששמים בפועל את הבלוקים ומה הוא מבין בהיכן וכמה... ועוד אומרים לבעל הבית חבל על הכסף והזמן שאתה מבזבז בשבילי... כמו כן משה רבינו רצה להעביר לעם ישראל את המושג דביקות בה' על ידי המן ועל ידי הרוחניות שמביא אך בני ישראל [האפסוק, הערב רב] לא הפצו בזה אלא באוכל הפשוט ללא ההתקשרות לה'. וכפי שנראה להלן בביאור הפרה"א.

"כללא דמילתא שהיות כל דבר הם האותיות שבתוכו ואם האדם חוטא ה"ו מכניס האותיות שהם החיות ברע ונותן כח ברע הגם שאינו נראה בעיני בשר האמת ידוע. ולכן נותן וידוי דברים באומרו הטאתי במרירות לב מחמת יראת ה' ושיתוף אהבת ה' הרי מוציא אותיות המחיה מן הרע ונשאר הרע בלתי חיות וממילא בטל".

זה הפשט שאנו אומרים אשמנו בגדנו לפי סדר הא"ב כדי לתקן את כל האותיות שפגמנו בהם. וכמו כן הוא לימוד התורה הק'. מבארים בשם הרבי מברדיטשוב זי"ע, שאדם יכול לשמוע בכל יום את הבת קול אם יהיה דבוק ומאמין בצורה הראויה. ידוע גם על הריי"צ שהיה אומר מאמרים אחד אחרי השני, והסביר שכשם שאדם יוצא מקניה עם ידיים מלאות בשקיות ואם רוצים להוסיף לו עוד משהו כבר לא יכול כמו כן אם אדם עסוק כל הזמן בקדושה אין מקום לטומאה לתפוס אצלו מקום...

"והנה אם היה האדם זוכר ומשגיח בשעת לימוד התורה איך הוא מדבר אותיות התורה שבהם נברא העולם והוא בעצמו היה מתדבק בדברי אותיותיו אל שורשו אותיות התורה שנתנה בזה העולם בקולות וברקים למען תהיה יראת ה' על פניו לבלתי יחטא כמבואר בפסוק, ממילא היה היראה והפחד נופל עליו ובקולות וברקים עליו יופיע שלא יחטא ה"ו כי איך הוא האפשרות הענין לחטוא בהנה".

כך מבארים בשם הבעש"ט הק' מה שאמר להם משה רבינו 'ועתה אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים'... ולכאורה קשה כיצד זה יכול משה רבינו לצוותם לזה הלא היה קולות וברקים וכל הבריאה נדמה מרוב פחד וכיצד אומר להם אל תיראו? אלא הפשט הוא במילים 'אל תיראו', אל תחשבו לגשם הפחד בתוך דבר גשמי כי אין זה התכלית אלא התכלית היא לירוא יראה רוחנית מאת ה' לבדו ולא לגשם את הפחד לדברים גשמיים... ואם תיראו יראה אמיתית רוחנית לראות את ה' דרך הפחד ולהתקשר אליו כי אז אתם לוקחים את אותיות ה פ ח ד ומעלים אותם אל שרשם כפי רצונו של מקום.

ר' אשר היה מבאר תמיד, כי הפחד הכי גדול של הצדיק אמת הוא שלא יתנתק אפילו לרגע אחד מה'. ובספר אור המאיר מרבה לדבר מגודל דבר זה, ובאורך דבריו כותב שכשיהודי יוצא מן העולם הזה כל התורה שלמד כראוי וכל המצבים שגילה שם את רצון

הבורא שזה חלק גדול מקיום התורה שלו שבזה מעלה את האותיות הקדושות אל מקומם כפי שכיראנו, אותיות אלו שומרות עליו מפני המזיקים ומפני העונשים הכי גדולים.

טעם לדבר באר ר' אשר זי"ע, כי ככל שאדם בעולם הזה חי בכל דבר שה' מנהיג אותו ולא חי עם הטבע, ואם מישהו מכעים אותו או מצר לו כך או אחרת, בכל אופן הוא מפנה את זה לכיוון חיובי ולומד ממנו דרך לעבודת ה' ולא שונא לו, כי אז כשיבוא לעולם הבא לא יוכלו המזיקים לעשות לו כלום כי אין דבר עמהם. וכשם שלא היה לו דבר עם אותו אחד שהכעים אותו בעולם הזה אלא רק ראה את הקב"ה באותו המצב כמו כן בעולם הבא יהיה לו דין ודברים רק עם הקב"ה ולא עם שום מזיק...

כעת מניע הפרה"א לנקודת ההתחלה. כי לא לחינם קבל משה רבינו לפני ה'.

"והנה ידוע כי משה היה הדעת של כל ישראל שהם ששים ריבוא נשמות והנה המן היה בזכות משה להחיות את ישראל בלחם מן השמים שהוא רוחני טעם לבד כל מה שרצו לטעום שהוא החיות לבד בלי שום גשם... משא"כ באכילה גשמיות שהוא נרגן מפריד אלוף. כמו שהזהיר לא לאכול לב של בהמה מפני חיות נפש הבהמית תלוי בו. והנה ישראל שאכלו מן פסקה זוהמתן ולא נתאוו ונתקשרו לשום תאוה ואהבה גשמיות בלתי לה' לבדו. אבל האספסוף אשר לא מבני ישראל המה הגם שנזכרו באכילת המן אעפ"כ התאוו תאוה, פירוש תאוה גשמית כי לא מבני ישראל המה ואי אפשר להם לחיות כל חיותם מן הדעת"...

מבאר הפרי הארץ כי משה רבינו ע"ה היה פרוש לגמרי מן הגשמיות כפי שידוע שהיה פרוש מן האשה והיא רומזת לגשמיות. ועל כן יכול היה להשפיע לבני מן שהוא אוכל רוחני שמזין רק דרך האותיות ולא בדרך גשמית. וזו הסיבה גם שיכלו לטעום כל טעם שרצו באוכל, כי מאכל זה לא היה מוגבל גשמית. ולכן מובא לא לאכול לב של בהמה כי שם מורכבת חיות נפש הבהמית שבה ואדם שאוכל את זה מגשם את עצמו מאוד, ואם כן אדם שאוכל אכילה גשמית, לא רק שלא מוזכר מזה אלא ח"ו אדרבה מוריד את עצמו ואת החיות שבו לסטרא אחרא – לצד הרע שבו. וזה היה האספסוף כיון שבני ישראל עצמם יכלו להיות ניוונים רק מן הדעת הרוחנית. אבל האספסוף שהיו הערב רב ממצרים שהסתפחו על עדת בני ישראל, הם לא יכלו לסבול הרוחניות הזו ורצו בשר בגשמיות ללא החיבור עם ה' ר"ל. וכן מובא גם בפרשת דברים בפרי הארץ, על הפסוק **'איכה אשא לבדי' 'איכה ישבה בדד' ומבאר – פירוש בדד, גלמוד. כמה דאת אמר במצורע 'בדד ישב' יחידי. כי הם פירשו מן התורה כל עיקר והם לבדם והתורה לבדה.**

זה מה שאמרו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חינם מן המצוות, ללא רוחניות וללא התקשרות. וזה מה שמשה רבינו זעק לה' **'כשש מאות אלף רגלי' – הלא כל כלל ישראל כלולים בשש מאות אותיות התורה הק' וכיצד זה אגשם אותם כעת ואתן להם בשר, ויתקשרו כולם בגשמיות ויכניסו את הדעת ברע ח"ו... ולכן אמר 'הרגני נא הרוג ואל אראה ברעתי' מבאר הפרי הארץ, כי מכיון שרצו אוכל גשמי הרי הם מבקשים להתנתק מה' ונתק שכזה הרי הוא כמיתה, וא"כ הרגני נא הרוג כי מה ההבדל כבר בין מיתה כזו או מיתה של התנתקות... ע"כ. ומסיים הפרי הארץ: יחננו דעה בינה והשכל אמון כן יהי רצון.**